

Posudek bakalářské práce *Florentský dialekt - fonetické a morfologické aspekty*, kterou předložila ALICE MARTINI, Ústav románských studií FF UK v Praze, ak. r. 2018/2019.

Alice Martini si – vzhledem k vlastním rodinným kořenům – vybrala netradiční téma, které v mnoha ohledech přesahuje i základní rámec bakalářského programu italianistika, neboť pojednává o dialektu města Florencie. Florentština, jako jedna z historicky nejdůležitějších variet italo-románských jazyků, je společně se standardní italštinou diplomantčíným mateřským jazykem. Proto se Alice Martini rozhodla, že svou práci věnuje vybraným jevům ve florentštině (v rovině fonologické i morfologické), které ve srovnání se standardní italštinou stojí za pozornost. Vybrala si pravděpodobně všechny hlavní charakteristiky, které popsala jak na základě sekundární literatury, tak na základě vlastní kompetence rodilé mluvčí. Tento přehled sice tu a tam postrádá přesnější historické a sociolingvistické ukotvení (k tomu se ještě vrátím), ale splňuje všechny formální i obsahové nároky kladené na bakalářské práce.

Text je rozdělen do čtyř hlavních kapitol. Po úvodní kapitole, v níž autorka vysvětluje volbu tématu, následuje stručné shrnutí jazykové situace současné Toskány. Jádrem práce jsou třetí a čtvrtá kapitola, věnované nejprve fonologickým rysům, poté pak morfologii. Autorka postupně pojednává o fonologickém systému florentštiny, kde se pochopitelně zastavuje zejména u typické toskánské aspirace (tzv. *gorgia toscana*), ale věnuje se též dalším jevům (epiteze, rotacismus, monoftongizace, betacismus atd.). U každého jevu uvádí základní fakta ze sekundární literatury a připojuje vlastní – v podstatě ryze osobní – zkušenost (např. potvrzení, že daný jev je v rodinné mluvě zcela běžný). Ve čtvrté kapitole, věnované morfologii, se seznamujeme s podmětnými zájmeny, která ve florentštině často fungují jako povinná klitika (podobně jako v mnoha jiných dialektech), s morfologií posesivních zájmen, a nakonec se slovesy.

Měl bych k práci celou řadu připomínek a dotazů. Vidím text ve dvou rovinách, ke kterým bych se rád vyjádřil. V té obecné rovině se mi zdá, že zaměření práce – tj. ukázka vybraných charakteristických jevů – snižuje celkovou koherenci, neboť zde chybí nějaké jednotnější zastřešení, ačkoli srovnání se standardní italštinou by tak asi mělo být vnímáno. Absence hlubší filologické průpravy (zejména historické mluvnice i určitého vhledu do dialektologického kontextu) je vidět např. při výběru sekundární literatury, kde jsou citovány starší práce společně s novějšími články, které jsou často zasazeny do složitějších teoretických rámců (to je dobře patrné na s. 23-24, kde autorka hovoří o akustických vlastnostech florentských frikativ – dle mého by tento výklad, víceméně cele převzatý z několika článků, vůbec v práci nemusel figurovat). Stále v této obecné rovině zpracování je také zřejmá přílišná závislost na této sekundární literatuře – někde autorka přebírá výčty, pojmy i termíny, které by si zasloužily podrobnější výklad. S ohledem na tento nedostatek – který lze však bakalářské práci snadno odpustit, protože přece jen překračuje povinné penzum znalostí –, bych zde rád uvedl pár konkrétních dotazů, které by se mohly stát předmětem zajímavé diskuse během obhajoby.

1) Již Úvod na s. 9-11 působí trochu nekoherentně: autorka zde nedochází k pevnému rozhodnutí, jak definovat florentštinu v rámci složité sociolingvistické situace v současné Itálii (např. pojem regionální italštiny je pak zmíněn až na konci práce), a mísí zde dávné teze (např. Dantovy) s novějšími klasifikacemi. To se pak projevuje v nepřesných formulacích jako např. na s. 33, kde čteme o tom, že stylistické parametry dialektu jsou pak „a metà strada tra il vernacolo e l'italiano standard.“

2) V některých případech uvádí autorka příklady, které se příliš nehodí, nejsou-li přímo chybné. Např. na s. 15 bych slovo *garage* [gara:3] neuváděl jako vhodný příklad toskánské frikativizace intervokálních okluzív (intervokální kontext tu chybí, a mimoto je ve hře stejná výslovnost jako ve standardní italštině).

3) Na. 18 uvádí autorka seznam restrikcí, tj. situací, kdy k aspiraci nedochází, a přebírá termíny, jak už jsem zmiňoval, které by bylo dobré vysvětlit, např. *legamento*.

4) Proč je na s. 19 u slova *crepuscolo* podtrženo *p*, ačkoli je řeč o realizaci počátečního segmentu, který se nemění (právě proto, že vzniká souhlásková skupina bránící aspiraci)?

5) V diskusi zajímavých jevů zásadně chybí výklad o *rafforzamento fonosintattico* (RF je samozřejmě zmíněno na různých místech, ale nijak systematicky – např. až na s. 47 a dále). Rád uznávám, že jde o složitý jev, který není snadné dobře popsat, ale přece jen by bylo dobré RF nejprve definovat, aby pak bylo v zásadě jasné, proč ve spojení *a casa* nedochází k aspiraci na rozdíl od zdánlivě stejné sekvence *la casa*.

6) Zaujalo mě, že autorka považuje užití osobního zájmena *te* v subjektové funkci jako typicky toskánské (s. 58). Mám za to, že tento úzus dnes pokrývá daleko širší území (asi by bylo potřeba i nějakého diachronního osvětlení), či lépe řečeno nezdá se mi, že by tento úzus jednoznačně identifikoval mluvčího jako někoho z Toskány, zatímco u jiných jevů tomu tak je (např. *vo* jako 1. os. sg. přítomnosti od *andare*).

Věřím, že diskuse nad těmito otázkami bude plodná a zajímavá, a těším se na ni. Ještě než svůj posudek uzavřu, musím poukázat na množství překlepů – např. *mensionare* místo *menzionare*, *dileguo* místo *dileguo* (s. 17-18). S vědomím toho, že jde o práci bakalářskou, navrhuji i navzdory těmto výhradám klasifikovat bakalářskou práci Alice Martini jako *výbornou*.

V Praze dne 27. srpna 2019

doc. Pavel Štichauer
vedoucí bakalářské práce